Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Passionale sanctorum - Cod. Aug. perg. 32

[S.l.], [9. Jahrh.]

Passio sanctae Susanne martyris et virginis Xpisti mense augusto die XI. natal eius colitur

urn:nbn:de:bsz:31-65346

Visual Library

iterum conuenerunt ad regem dicentes. Domine orbis ter-
rae magis senem illum praeposuisti diis. & non uis tradere
nobis seductorem illum. non irascatur optimae serenitas
tuae. quia cum triennii tempus est ex quo siccitas ter-
ram optinuit. & exaruerunt uiridia & arbores. Non
ergo irascatur tranquillitas tua in uerbo nostro. si hab&
iste senex deum uerum qui possit saluare nos. rog& eum
ut pluat. tunc scimus quia non est magus seductor dei
cultor. Tunc dixit imperator iuxta petitionem uestram
fiat. quemadmodum uultis & quid turbamini ad
molestiam meam. Tunc imperator perrexit ad
hominem dei & dixit. Pater donate potes orare ut
pluat. quia tota ciuitas congregata est contra me
propter te. & hoc petierunt ut signum fieri.
Respondens donatus dixit. Potens est deus meus om-
nia quae ab hominibus iuste postulantur impendere.
quando autem iubes. ut hoc fiat. Dicit ei impera-
tor. nunc ecce roga deum tuum antequam consurgat
seditio. Exiens uero homo dei extra ciuitatem. ora-
uit dominum ihesum xpistum. & statim uenit nebula aquosa
& effusi sunt caelitus tanti imbres. ita ut paludium
& regiones inundatio occupar&. gaudio repletus
est imperator in mirabilibus quae dominus per eum os-
tendere uolebat ad honorem gloriae suae. Cogi-
tabat enim imperator de homine dei donato quia
leuibus erat uestimentis indutus. & pluuia erat
magna ualde. sanctus autem donatus siccis uestimen-
tis redit. quasi super eum nec uestigium pluuiae
euenis&. quem suscepit imperator cum laetitia
dixitque ad eum. scio quia famulus dei es qui in caelo
est. fac me notum deo tuo. Nunc autem agnosco
quia ipse est deus omnium saeculorum. Dii autem
gentium daemonia sunt. Cognantes scandala
non ergo uerearis quod trudam te ciuitati
bonum est enim. ut post te uerum & unum agnos-
camus deum. Tenuit autem imperator hominem dei
annis tribus & baptizatus est ab illo. una cum
filia sua & primarii ciuitatis sequenti quoque
tempore regina cum reliquis gentibus baptismi
gratiam consecuti sunt. Tunc factum est
xpistianum signum in urbe constantinopolitana.

In nomine domini nostri ihesu xpisti usque in hodiernum diem.
Post haec autem petiit homo dei ab imperatore. & redit ad
suam ciuitatem. & fuit ibidem multum temporis.
Eligens autem locum in passessione ibi draconem occiderat.
& designauit oratorii domum sibi ad sepulturam. ubi
& positae sunt reliquiae eius. & caelebrantur ab om-
nibus summa cum ueneratione. ubi multa beneficia
prestantur. In nomine domini ihesu xpisti. qui seruientibus
sibi donat gloriam. in saecula saeculorum. amen.

EXPLICIT UITA UIRTUTESQUE SANCTI DONA-
TI EPISCOPI ATQUE CONFESSORIS.

INCIPIT PASSIO SANCTAE SUSANNE MARTYRIS ET UIRGINIS XPISTI.

M IN AUG DIE XI. NATAL EIUS COLIT.

XI

Temporibus diocletiani & maximiani augustorum.
fuit quidam presbyter nomine gabinius. de urbe romae
frater uterinus gaii episcopi urbis romae. doctus in di-
uinis libris. amator tam diuinae sapientiae quam
mundanarum litterarum. x qui tamen & nobili ortus
progeniae. & famatissimae cognoscebatur. eo quod
esset de genere diocletiani augusti. nam & gaius ita
uulgabat. hic gabinius presbyter dum haber& filiam
unicam dulcissimam pulcherrimam. quam nutriue-
rat in eruditione litterarum mundanae artis.
similiter & diuinis libris inbuerat. Audiens hoc
diocletianus de puella quae & pulchritudine
& sapientia ess& formosa misit ad gabinium. &
petit eam augusto maximino filio suo in coniugem.
& mittens ad gabinium quendam qui ex genere eius
erat consobrinum suum nomine claudium. ex affec-
tu generositatis. ut omnia pacifice obtiner& a ga-
binio presbytero. Ueniens autem claudius ad gabinium
sic ei loquitur dicens. Nisi dies festus occurriss& in
praeceptis dominorum nostrorum augustorum ut me ad uos
caritate dirigeret. tamen uos non debuistis lon-
ge fieri. a parentum sacietatis cognitione. quis
melius eligere dignus es quam ut generositas nostrae
coniunctionis repararetur per claritatem dominorum
nostrorum augustorum. Respondit gabinius presbyter di-
cens. Nos humiles unde digni sumus cognationi domi-
norum. Respondit claudius dicens. sancte frater.

x hic frequenter tractabat cum gaio germano suo ita ut libros tractationum
faceret contra paganos. Erat eruditus nominum mundanae artis
studiis litterarum.

Numquid tu filius non es maximini · cuius & gaius eps fr-
atres et frater famatissimi senatoris & consulis patruus nri ·
& consobrini dominorum nrorum augustorum · Respondit
gabinus · ita est · tamen nos ultimi in nimis tempori
bus nos sumus digni hoc dici · Dicit ad eum claudius
fructum nationis communis habito consilio sapientis ·
Hoc praeceperunt domini nri principes diocletianus au
gustus · ut filiam tuam quam cognouimus eruditam
in omni sapientia in coniunctione filio ei tradenda
maximino augusto copuletur · quia iustum est ut ex
radice firma · ut gulae natae non separentur ·
Quod tamen a nobis optandum semper speretur in
gaudio · Respondit gabinus pbr · Indutias mihi da
te · ut animum puellae obligem caritate & data pa
ce solucionis excessero tibi · Tunc ueniens gabinus
pbr ad filiam suam nomine susanna quam amplectens
dixit ei · Desidero te ad sanctum patrem & germanum
nrm · auunculum tuum gaium epm duci · ut quod inte
obtulit sps scs · non euacuetur · Eodem tempore ro
gauit ad se sanctum gaium epm · & narrauit ei primo omnia
quae gesta fuerant · & intrantes in domum dixerunt
puellae cum lacrimis · diocletianus augustus direxit
ad nos claudium · consobrinum nrm · qui ueniens ad nos ·
te carissimam filiam · suo filio maximino in coniugio pe
tere declarauit · Respondit susanna patri suo
dixit · Ubi sapientia tua exclusa est · si non scires
me esse xpianam · sicut & uos doctores estis · quare
coinquinasti os tuum · uel aures audiendo pollutas
sermone · ut ego coniungerer crudeli pagano · quem
uos secundum fidem dni nri immaret is negare · generosi
tati uestrae esse coniunctum · Tamen gloria do omni
potenti qui me dignatus est coniungi corporibus
sanctorum · quae sic credo in dno ihu xpo · quia per hunc
contemptum ascendo ad palmam martyrii · Respon
dit gabinus pbr · Ergo filia constans esto in fide
quam tenes · Respondit gaius eps & dixit ·
& nos mereamur fructum oblationis offerre dno ihu
xpo de constantia tua · quia scio placitam te ius
in omnes homines esse · & misericordem dnm ihm
xpm · Respondit susanna ad gaium epm & ad pa
trem suum gabinum pbrm & dixit eis · Domine

mi pater · Ego scio quia de ore tuo hoc sumere uideor ·
ut castitatem studerem semper seruare · & pudici
tiam dno ihu xpo exhibere · & in eius timore tam con
stituta · numquam coinquinabor cuiuslibet commisso au
rionis studium · sed cum me tu semel tradidisti · ipsi
seruo · & in ipso confido · quia ipse nouit conscientiam
meam · Gaius eps dixit · Ergo si iam semel tradita es
do · custodi praecepta eius · quae si dignatus est nobis
seruis suis per euangelicam doctrinam declarare uesti
gium · ut cum stabitis ante principes et praesides · non
praemeditari qualiter respondeatis · quia dabitur
uobis illa hora quid dicatis · quia non uos loquimini
sed sps scs qui loquitur pro uobis · Respondit susanna
cum lacrimis & dixit · Sic spero in dnm ihm xpm
quia orationibus uestris templum di efficiar ·
Sicut apostolus beatus paulus nos commonet dicens ·
Templum enim di scm est quod estis uos · nemo uos se
ducat · Eo die dem inuicem tractantes · subito uenit
claudius ad eos post dies tres & cum gaudio introi
uit in domum gabini et inuenit eos sedentes · quia ta
men cum magna multitudine & obsequio conuenisset & (n̄ m̄ adhuc)
de obsequio militantium nisi ipse singulus · & in intro (et aliqua)
itu eius fuit gaudium et in praesentia communi sunt
amplexi cum pace osculantes se inuicem · Claudi
us uero clarissimus dixit · Cognouit sanctitas uestra
pro quo gaudio uenerim ad uos · Respondit gaius
eps & dixit ad eum · sicut uobis aliae non sunt · tam
uel progenealogia communi & generis nostrae
coniunctionis nos mereamur praesentiae cognitionem ·
Claudius dixit · Ego modo cognoscat sanctitas uestra quia
dominus noster diocletianus augustus amicitia
uestrae cognitionis & affectu desiderat amplecti ·
Unde commoneo etiam sanctum ego scam moneam uestram
ut faciatis uoluntatem domini principis totius
mundi · & animum eius gaudio repleatis · Respondit
gabinus pbr & dixit · Diuulgaui sco epo praecep
tionem augusti · Claudius dixit · Ego cum gaudio
& gloria deuulgabo · et dixit claudius · Domin
noster clementissimus augustus filiam nram
neptem meam in coniugio petit augusto & caesari
filio suo maximino · eo quod multa bona de eius

eruditione cognouisset. Nihil enim melius est cognouimus
quam ut generatio nostra ad infulas imperii migrare
festinet. & genus nostrum augeatur sublimitate pre
clarum. Gabinus prbr dixit. Nihil extraneum nobis
obscurat. uel impedit. tamen queramus simul animu
puellae. Tunc uocata est puella. In conspectu claudii
& gabinii prbri. et gaii epi. ut nullus alius interiudica
retur praeesse cum eis. Tunc claudius uidens su
sannam. cum lacrimis amplecti eam uoluit & oscu
lari. quia caritati et generositati proximus iun
gebatur. Respondit susanna. et dixit ad claudiu.
Noli contaminare os meum. quia dns meus ihs xps
nouit. quia numquam os ancillae suae tetigit uir.
Respondit claudius & dixit. Ego quidem secundum
caritatis affectu uolui osculari te. dominam
& neptam meam. susanna in conspectu gabini prbri
patris sui & gaii epi sic dixit. Non tantum ego
recusabo osculum tuum sed recusabo. quia de sa
crificiis idolorum pollutum est os tuum. Clau
dius dixit. & quid faciam ut purificetur os meu
ab inmunditia ista. Dixit ei susanna. hoc fa
ciendum tibi est ut poenitentiam agas.
& baptizeris in nomine patris et filii et sps sci.
Claudius dixit ad gaium epm. Ergo purifica te
me. si melius est homo mundus qui credit in xpo
quam in deos quos colui et sacrificia obtuli. quibus
et principes nostri humiliantur. Gaius eps
respondens dixit. ad claudium. frater claudi.
audi me. bonum est quod te commoneo. hoc
autem quod agere uenisti. dns te redimere
uult. per puellae petitionem. ut saluum sit
genus hominum. quod ipse dns dignatus est.
in euangelio dicere. Uenite ad me omnes
qui laboratis et onerati estis. et ego reficiam
uos. Nullum honus peccatorum peius est
quam ut idolis coinquinetur homo quem dns
ds fecit. pro quo dignatus est ad terram des
cendere & nasci per uirginem et humilias
& mori propter hominem. quem resurgendo
ipse dns de inferno releuare dignatus est.
qui tenebatur uinculis peccatorum hoc est

idolis seruientium. ut erectus usq; ad caelorum ter
minum perduceretur. Claus autem omnia
cum gaudio suscipiens. dixit ad gaium epm. Uir
reuerentissimae omnia faciam. quae nobis prae
dicatis tantum ut petitio augusti diocletiani non
tardetur. Gaius eps dixit. Tu frater prius
fac petitionem nram. et omnia concedentur
tibi bona praedicamus. Claudius dixit. Declara
te mihi omnia quae custodire debeam. & faciã
precepta uestra. tamen quid agendum sit augus
to diocletiano. hoc me instruite continuo. & rela
tionem meam qualiter illi exponam. Gaius
eps dixit. Tu frater utere consilio meo & esto
fidelis do. & age poenitentiam de sanguine scoru
quem effudisti. & baptismu percipe. & omnia mi
nistrabuntur tibi. quia dns noster sic dignatus
est nos admonere dicens. Cum stabitis ante prae
sides et reges ego dabo uobis os sapientiam. cui
non possint resistere omnes aduersarii uestri.
Claudius dixit; et dum baptismum percepero. dele
buntur omnia facinora cordis mei. Respondit
gaius eps et dixit ei. Omnia lauantur facinora.
tantum tu fideliter crede. Eadem uero hora
mittens se susanna ad pedes gaii epi dicens ei. Do
mine per xpm te coniuro ne tardes eu baptizare.
sed redime eum. Dixit ei gaius eps. In quistione
quaesiuimus si ex toto corde credere festinat.
Claudius dixit. In uestra pollicitatione credo si omnia
mihi laxantur delicta. Gaius eps dixit. In nomi
ne ihu xpi & di omnipotentis. omnia tibi rele
xantur peccata. Eodem die proiecit se in terram
ante pedes gaii epi. & iactans se & aspergens
puluerem terrae in caput suum et sic aiebat
dicens. Dne ds lumen aeternum. Ignosce mihi
omnia quae scis tu gessi quia nesciens feci.
& idola quibus sacrificia optuli miser. In anis
& uacuus. reple me gratia tua. ut sciant oms
filii mei. uel uxor mea. quia tu saluas oms
sperantes in te. Tunc fecit eum cathecumi
num & dimisit eum. Claudius autem ueni
ens ad domum suam. narrauit omnia uxori suae.

quomodo per pe[r]titionem puellae nepti suae ad gratia[m]
d[e]i accessisset. Tunc uxor eius praepedigna nomine
hoc cum audisset stupefacta est. et dixit ad uirum suum
claudium. quis dedit tibi ista monita. Respondit
claudius. Gaius ep[iscopu]s frater meus et gabinius pr[es]b[yte]r.
Nam et puella uirgo d[e]i. praecipua in omnibus. Eadem
hora praep[edigna] ... digna ascendit
caucam basternae et uenit ad domu[m] gabini
pr[es]b[yte]ri et introiuit sola ad gaium ep[iscopu]m. Uidens eam
gaius ep[iscopu]s. gratias egit d[e]o. quae cum uenisset
misit se ad pedes beati gaii ep[iscop]i et tenuit pedes
eius. et osculabatur cum lacrimis dicens. Saluu[m] famu
lum tuum uel me aut filios meos. Audiens hoc su
sanna exiens de cubiculo amplectitur praepedig
nam cum gaudio. Subsecutus noctu et ipse claudi
us cum duobus filiis. et uenit ad domum gabini
pr[es]b[yte]ri et misit se ad pedes eius dicens. per d[omi]n[u]m ih[esu]m
xp[istu]m te coniuro ne me tardes una cum uxore et fi
liis meis baptizare. Tunc fecit uxorem eius
secundum consuetudinem et filios eius alexan
drum et cutiam cathecuminos. et dedit eis medi
cinam sapientiae. Eadem uero hora catati
zatur eos. et afferens aquam benedixit secun
dum timorem d[omi]ni. et baptizauit claudium.
cui ita dicebat. Credis in d[eu]m patrem omnipo
tentem ex toto corde. et respondit claudius
stans nudus super peluem ligneum. et di
xit credo. et iterum dixit ei. Et in ih[esu]m xp[istu]m
d[omi]n[u]m nostrum. et respondit credo. qui natus
est de sp[irit]u s[an]c[t]o et maria uirgine. et respondit
claudius credo. et dixit ei. Ego famulus d[e]i
et sacerdos. baptizo te in nomine patris. et
filii et sp[iritu]s s[an]c[t]i. in remissionem peccatorum et
carnis resurrectionem. et leuato de pelue.
coepit dicere claudius. Uidi lumen splendidi
us ut sol inluminantes me. Unde integre
credo d[omi]n[u]m d[e]i filium ih[esu]m xp[istu]m d[omi]n[u]m. Eadem
hora beatus gaius ep[iscopu]s liniuit eum chrisma
et baptizauit. et uxorem eius praepedigna
et filios eius alexandrum et cutiam. quos tam[en]
gabinius pr[es]b[yte]r de baptismo suscepit. Tunc ob

tulit pro illis sacrificium in eadem domu. et consecra
uit corpus et sanguinem d[omi]ni n[ost]ri ih[es]u xp[ist]i. A b eo
dem die coepit claudius omnes facultates suas
uendere. et pauperibus xp[ist]ianis erogare. et quae
rens loca abdita et secreta. ubi xp[ist]iani habitarent
ambulans. et [^ sportulas] tegumenta distribuebat. uel in cus
todia quoscumq[ue] ipse obligari praeceperat. ipse
per se adeos cum uictu et uestimento ambulans
relaxabat omnes. mittens se ipse ad
pedes singulorum
qui in custodia tenebantur. ut poenitentiam
agens. et prout habebat omnia illis ministra
bat cottidie cum gaudio. nocturnis tempori
bus. post mensem unum et dies sedecim. re
quiritur claudius a diocletiano imperatore.
Dum autem eum perquireret. propter puellam
nomine susannam dictum est ei quia aegri
tudinis morbo teneretur. et misit ad eum fra
trem eius nomine maximo comite rei pri
uatae. ut uisitaret eum. et loqueretur ei
de puella susanna nepte sua. Qui cum ue
nisset maximus ad claudium. Inuenit eum
in cilicio orantem. et subito maximum tre
mor adprehendit. et dixit ad claudium. fra
ter dilectissime. et nimium amator meus
qui me a cunabulis educare dignatus es.
ex qua causa sic tenuis factus es. Claudius
dixit ad maximum. fratrem suum. si consi
derans audire. enarrarem audire. ex qua
causa ad hanc febrio. Tunc amplectitur eum
maximus et dixit ei. Enarra mihi domine
tristitiam corporis tui. Dicit ad eum claudi
us. Ago poenitentiam quia audiui praecep
tum principis. et effudi sanguinem innocen
tium. tamen ignorans feci. quia s[an]c[t]orum.
xp[ist]ianorum. effudi sanguinem et cruciaui.
Dicit ei maximus. Dominus meus diocletian[us]
princeps ad hoc ad te direxit. ut reueren
tissimo caesari etiam et augusto filiam ga
bini fratris nostri in coniugio copulandam
acciperemus. quia tanta ei gratia data est.

ut genuſ noſtrum augeatur ſublimitati · et non ſepa
retur a cognitione communi · et tu mihi talia inſeriſ
in animo · Reſpondit claudiuſ dicenſ · et ego petiui
cariſſimam dominam neptem meam · de qua mihi
praeceperat auguſtuſ diocletianuſ · ſed inueni eam
ſcam · et prudentiae ſuauitatiſ & pulchritudiniſ ca
riſſimam · & dō aeterno dicatam · per quā redemp
tuſ ſum a peccatiſ meiſ; Tamen ut ſciaſ dm̄ omni
potentem poſſe omneſ homineſ ſaluare · eamuſ

ad domum · fratriſ noſtri · & patriſ gabini prbi
ista nocte & uidebiſ lum̄ aeternū; Maximuſ
dixit · quicquid mihi iuſſeriſ faciam; eadē noctu
uenerunt ad arcuſ poſtae ſalariae · iuxta pala
tium ſaluſti · ubi manebat gabinuſ prbr; & nunti
atum eſt gabino prbo eo quod claudiuſ & maxi
muſ germani tui praeforibuſ ſtantes · uoſ ſaluta
re deſiderant · Tunc gabinuſ prbr exienſ occur
rit illiſ · & introduxit eoſ in domum ſuam; & dum
introiſſent; dedit orationem gabinuſ prbr di
cenſ · Oremuſ; et dū proſtrati iacerent in pavi
mento · dixit gabinuſ prbr; dn̄e dſ qui diſper
ſa congregaſ & congregata reſpiciſ · reſpice
in opera manuum tuarum & inlumina omneſ
hic credenteſ qui aſ tueſ lumen uerum in ſcla
ſaeculoꝝ & reſponderunt omneſ · amen;
& erigenteſ ſe de pauimento amplectenteſ ſe
oſculati ſunt ſe inuicem · Eadem hora claudiuſ
oſculari coepit pedeſ gabini prbri cum gaudio ·
Uidenſ hoc maximuſ mirari coepit & roganſ coe
pit dicere · ut praecepiſſet marcellum et ſuſanna;
Ingreſſuſ gabinuſ in cubiculum uocauit eam
ſuſannae uero exienſ de cubiculo · adoranſ dm̄
dixit patri ſuo · Da nobiſ benedictionem · et breuiſ
iterum aduenta orauit gabinuſ prbr dicenſ · Pax
uobiſ donetur a dn̄o noſtro ihū xpō · qui uiuit &
regnat cum dō patre omnipotente in ſcla ſcloꝝ;
& reſponderunt omneſ amen; Tunc uidenſ
maximuſ ſuſannae conſtantiam humilitatiſ ·
& uerecundiae · tenenſ manum ſuſannae oſ
culatuſ eſt manuſ eiuſ; Illa autē contemnebat

hoc fieri; & dum diu prae gaudio flerent · nuntiatū
eſt ſcō gaio epō · quia iuxta habitaculum aecleſiae ſcae
quam ipſe fecerat iuxta palatium ſaluſti · eo quod
ibidem maneret; & cum ueniens ad gabinum prbm
ſperenſ quod ad palmam martyrii a deum uentum
fuiſſet & tamen conueniſſent · et in ingreſſu eiuſ omſ
ciderent in pauimentū ·

Quibuſ dixit beatuſ gaiuſ · animo
conſtanteſ eſtote in nomine dn̄i · Eadem hora dedit
orationem dicenſ · Oremuſ dn̄e dſ pater dn̄i nr̄i ihū
xpi · qui omnibuſ ad ſalutem & uitam aeternam
miſiſti dm̄ nrm̄ ihm̄ xpm̄ · ut noſ erueret a tenebriſ
mundi · dona hiſ ſeruiſ tuiſ conſtantiam fidei · quae
cu regnat in ſcla ſclorum · Et reſponderunt omſ
uno animo · amen; & ſedenteſ audiebant uerba
a beato gaio epō & ſuſanna uero uirgo numquā cum eiſ
uoluit ſedere · ſed ſtanſ orabat · Tunc gaiuſ epſ dixit ·
Gratiaſ ago dō meo frater maxime · quia dignatuſ
eſ noſ uiſitare · Reſpondit maximuſ & dixit · Ego
quidem non merui tuaſ uenire ad uoſ · tamen oſculabor
pedeſ uroſ · & qua cauſa uenerim meliuſ noſti ·
Dixit gaiuſ epſ · Enarra nobiſ · Reſpondit maximuſ
dicenſ · Diocletianuſ auguſtuſ parenſ ueſter direx
it me ad claudium germanum meum · quē uidebat
eum aegritudine detineri · quem tamen direxerat
ad petendum filiam ſci preſbiteri gabini in con
ſortium filio ſuo adoptiuo maximino ceſari · Idcirco
& ego iuſſuſ ſui uenire ad uoſ · Ecce & qua cauſa
directuſ ſum; Dixit autem gaiuſ epſ · puella haec
dn̄m xpm̄ accepit coniugem a dō patre omnipoten
te hoc ſcio · Reſpondit maximuſ & dixit · Quicquid
a dō datur ſempiternum eſt; Gaiuſ epſ dixit
Ergo accipe & tu ſempiternam uitam · & dixit ei
maximuſ & quae ſempiterna uita · Reſpondit
claudiuſ · ſicut & ego cognoui · Reſpondit maximuſ
Uere quod tu cognouiſti & ego deſidero · Tamen
non debet elongari natio nr̄a a ſublimitate au
guſtorum · Dixit ei gaiuſ epſ · Noſ te commone
muſ ut credaſ dm̄ ihm̄ xpm̄ dn̄i dī filiū ſempiternū
quia ſublimitaſ haec quā uidemuſ temporibuſ eſſe
cognoſcitur · Illa autem quā noſ predicamuſ ſempi

ternu ingoiu detinetur & amabiliſ. hoc audienſ
maximuſ cum gaudio ſuſcepit. Dicit ei gaiuſ epſ. Noſ
et. Noſti frater omnia quae dereliquimuſ. quae
uobiſ diximuſ. quanta uobiſ commiſimuſ. & nihil
ſperauimuſ quam dnm nrm ihm xpm. per quem
uiuimuſ & gloriamur. Reſpondenſ maximuſ
dixit ei. Ne tardeſ in me domine. ſed quod cognoſ
ciſ expedire in me ſicut in uobiſ. facite celeriuſ.
Tunc indixit maximo ieiunium. et praecepit utam
bularet ad domum ſuam. ueniens aū ad domū
ſuam maximuſ. nihil alicui confeſſuſ eſt. ſed
tantum tenebatur amore fraternitatiſ. qui
tantum cupiditate amoriſ gai epi & gabini
prbi detinebatur. ut noſte praepoſita dnm
confiteretur. quod tamen completiſ diebuſ illiſ
fecit conſiliū. & intra quinq; dieſ coepit uenunda
re facultatē ſuam. & diſtribuere pauperibuſ xpi
aniſ. Poſt quintam diem ueniens mundus
miſit ſe ad pedeſ gai epi dicenſ. Adiuro te
domine mī per ipſum per quem inluminaſti
fratrem nrm claudium. ne me tardeſ inlumina
re. quia ſen ſi conpunctionem in corde meo
dni noſtri ihū xpi quem tu praedicaſ. a die quo
mihi dignatus eſ ſermonem aedificationiſ donare.
Dicit ei gaiuſ epſ. ergo inclina cor tuum in ad
inuocationem dnī noſtri ihū xpi. reſpondit ma
ximuſ & dixit. ego miſer & infelix orem ſermonum
ueſtrū. ut ſaluetiſ animam meam. & eruatiſ
me de profundam idolorum tenebrarum. &
ad ueram lucem perducere dignemini. Gaiuſ
epſ dixit. Audi me frater. ſi ex toto corde cre
diſ. & abrenuntiaſ pompiſ angeliſ ſatanae. Re
ſpondit maximuſ. ego ſemel abrenuntiaui
quia ueſtro exemplo uiuere uolo. Tunc catā
cizauit eum gabinuſ prbr. & omnia ſacramenta
manifeſtauit eum. & ſcſ gaiuſ epſ fecit ſe
cundum conſuetudinem ut moriſ eſt & bapti
zauit eum. & leuato de pelue. liniuit eum
chriſmatiſ ſacramento. & optulit pro eo
oblationem dnō & participati ſunt omſ.
& coeperunt omſ ab eodem die ſimul habi
tare. cum gaudio & hymniſ. maximū aū omni nocte uenun
dabat facultatem ſuam. per quendam amicum ſuum
traſonem xpianiſſimum togatum, qui occulte adſide
bat publico. habenſ in corde ſuo cum reuerentia reli
gionem xpianam. quem ante multoſ annoſ gaiuſ
epſ baptizauerat. qui magiſ geſta martyrum ſcō
rum colligenſ ornabat. & omnia nocturniſ tem
poribuſ pauperibuſ xpianiſ erogabat. circuienſ
puteoſ & carcereſ & cuſtodiaſ. Eodem tempore
poſt dieſ quindecim diuulgata ē fama maximiani
quondam pagani. adiutoriſ comitiſ rei priuatae
nomine arſicio diocletiano auguſto quaſi ad gloriam
dicenſ. ſacratiſſime princepſ & ſemp auguſte mag
na fama declaratur de famulo urō comite rei pri
uatae. eo quod multiſ ſubueniat egentibuſ alimonia.
Nam multi in eiuſ humanitate fama declarant
facienti. Diocletianuſ auguſtuſ dixit ad arſiciū.
Perquire mihi unde hoc pecuniae auxilium habe
re cognoſcitur. Reſpondit arſiciuſ & dixit. ſacra
tiſſime ſemper auguſte uictor. ſi licet loqui
ſuggero. Diocletianuſ dixit. Loquere fiducia
liter. Arſiciuſ dixit. facultateſ ſuaſ tranſien
do uenundat. & exinde facere hoc uidetur.
Nā & xpianuſ eſſe cognoſcitur factuſ a gaio
& gabino. hoc audito auguſtuſ diocletianuſ ſe
cretum habuit in ſe metipſo. & retulit ſerenae
uxori ſuae. eo quod filiam gabini poſtulaſſet
maximino uxorem. ſerena hoc audito magiſ
confortata eſt. & dedit gloriam dō. quia & ipſa
occulte xpiana erat. Reſpondit ſerena augu
ſta dicenſ. quod tibi imperatū fuerit a ſuper
na maieſtate. fac. Tunc diocletianuſ auguſtuſ
contempſit uxorem ſuam. et uocauit ad ſe
quendam iulianū paganum crudelem.
& habito cum eo conſilio dixit ei. Miſi ca
riſſimoſ meoſ ad quendam poſcere uxorem
filio meo. Illi aū contemnenteſ praecepta
mea qui fuerunt mei. immo magiſ xpiani effecti
ſunt. Reſpondit iuliuſ & dixit. Omneſ contemp
toreſ principum. etiam ſi iuſta praecipi
ant puniuntur. Pietaſ aū urā & prudentia

quod iuſtum ē imperatum erat faciendum · quare
in euolutatione adductum eſt · ſine mora puniant
contemptibileſ · & iuſſit diocletianuſ auguſtuſ iulio
ut ipſe dirigeret militeſ et tenerent omneſ ut
tantum gaium ep̄m non tenerent · ſed tenuerunt
gabinium p̄rbm · cum filia ſua ſuſanna & clau
dium cum uxore ſua uel filiiſ · & depoſtauerunt
in ciuitatem coſmoſ · quoſ iuſſit incendio concre
mari · Claudium & praepidignam & alexan
drū et maximum hoſtia in retiuna iactari · Gaium
u̇ero p̄rbm et ſuſanna fecit in cuſtodiae uinculo
mancipari · Poſt dieſ quinquaginta quinq; iuſ
ſit ſerenae uxori ſuae ut adduceretur ei ſuſan
na · ut moreſ eiuſ flecteret · quae cum uidiſſet
militeſ ad ſe uenire · Orauit dn̄m dicenſ · Dn̄e ·
ne derelinquaſ ancillam tuam · Et adducta ſuſan
na ad ſerenam auguſtam · Adorauit eam ſere
na auguſta in introitum eiuſ · ſuſanna autem
proſtrauit ſe in pauimento · et dixit ſerena
ad ſuſannam · Gaudeat inte xp̄ſ dn̄ſ noſter ·
Et cum cognouiſſet quia xp̄m inuocauit · hoc di
xit · Gratiaſ ago dō meo quia in omni loco domi
nationeſ eiuſ ſunt · Et fuit tum ſerena auguſta
ſuſanna multiſ diebuſ · in ipſiſ diebuſ die noctuq;
ſuſanna ymniſ & orationibuſ non ceſſabat dn̄o ·
adſiſtenſ gratiaſ agere ; Imperator u̇ diocle
tianuſ ſemper ſperanſ quod ſuſanna ad con
iugium filii ſui maximini per ſerenam decli
naretur · miſit quendam cuſtum familiarem
ad ſerenam diocletianuſ auguſtuſ dicenſ · ;
Iungamuſ puellam filio meo maximino p̄uam
induſtriam ; ſerena dixit ad cuſtum · Niſi
uoluntaſ fuerit non eſt coẛ na coniunctioniſ
quia ego n̄ cognoſco amorem puellae iuxta
filii tui conſortium · Puella u̇ero die noctuq;
lacrimabiliter in dī laudem ſui · n̄ ceſſabat
uocem pſalmorum canere · ſicut faciebat
pater eiuſ gabinuſ p̄rbr · hoc nuntiatum
eſt diocletiano auguſto · Tunc diocletian
auguſtuſ furore plurimo accenſuſ · iuſſit
maximo ut reuocaretur ad domum patriſ

ſui gabini p̄rbi dicenſ · N̄ e ol inquinetur palatiū
noſtrum · ſed in domo patriſ ſui ibidem ea uiue
re ſicut deſiderat · et relinque eam · Eadem
tempore dimiſit eam · Reſpondit ſerena di
cenſ · Quia liberauit famulā ſuā ſuſannam
priorem · liberet et te · & ſit tibi auxiliator ·
Danſ ei pacem cum gloria · Ueniens autem
ſuſanna cum duabuſ mulieribuſ in domū ſuā ingreſ
ſa ui&t · et iactanſ ſe in pauimento · coepit orare dn̄m ihm̄
xp̄m ; Ipſe autem noctu ueniens ad eā maximi
nuſ · ingreſſuſ in cubiculum ubi orabat ſuſanna
et in ingreſſu eiuſ apparuit angeluſ dn̄i ſupra
ſuſannam · Ille autem uidenſ claritatem tan
tam timuit · et curſim fugit · ad palatium
& ne contingit eum · & narrauit omnia
patri ſuo diocletiano auguſto · Dixit autem
diocletianuſ auguſtuſ · hoc genuſ non eſt niſi
artiſ magicae ; et miſit ad cuſtum · et iuſſit ut
in domo ſua eam audiret ampliſſime · Ueniens
cuſtuſ coepit magiſ ac magiſ pauere · Eodem
tempore diocletianuſ auguſtuſ · ingreſſuſ ad
ſerenam uxorem ſuam · et coepit cum ea ha
bere altercationem de xp̄i aduentu · et de ido
lorum cultura · et dum conuictuſ fuiſſet a ſere
na · conuertit ſe ad ſuſannae diſciplinam dicenſ
ad ſerenam · quare ita egiſti ut non conſentiret
puella prudenſ & pulchra filio meo in coniugii ·
ſerena dixit · quia elegit meliuſ · qd̄ nō ē filiuſ
tuuſ in relatione ſua enarrauit lum̄ aeternū
quod maximinuſ enarrare non tacuit · Iratuſ
diocletianuſ auguſtuſ · miſit ad quendā ma
cedonium ſacrilegum paganum · Cui hoc prae
cepit dicenſ · Cohorta eam in domo ſua ut ſa
crificia diiſ offerat tamen occulte prop ter
manſuetudinaſ noſtrae iniuriam · Ueniens
autem macedoniuſ ingreſſuſ in domum
eiuſ in regione ſaluſti · & coepit cohortare
eam ad ſacrificium · deferenſ deunculum
aureum iouiſ · et menſam tripodam · Cum
uidiſſet hoc ſuſanna inſufflauit & flectenſ
genua ad dn̄m dicenſ · ; Dn̄e · neu deum

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

oculi mei demonū. cecauit. sed consolare ancillā tuā.
Tunc dixit macedonius ad eam. Erige te a terra
& ora deum caesaris. Erigens caput suū susanna
ad caelum. subito simulachrum nusquā conparuit.
Tunc macedonius dixit eum. Cupiditas auri sedu
xit te & in impetu cupiditatis dare fecit i
tam gratias ago tibi. quia nisi amore deorum
non furata esses eum. Illa autem consignans
pectus suum dixit. Dns misit angelum suum
et tulit eum a facie mea ne pollueretur ocu
li mei. Eadem hora introiuit unus de seruis ma
cedonii & nuntiauit iouem aureum in platea
ante palatium salusti iacentem. Accensus ma
cedonius ipse manibus suis expolians eā. & coe
pit eam fustibus caedere. susanna aū gaudens
dicebat. Gloria tibi dne. Dixit ad eam ma
cedonius. consule tibi & sacrifica. Illa autem con
signans pectus suum dicebat. Ego dō meo me
ipsam de side sđ sacrificium offerre. Eodem tē
pore macedonius renuntiauit diocletiano au
gusto rem gestam. & quomodo iouis simulachrū
expulsum est & confractum in platea & redac
tum fuiss&. Tunc iussit diocletianus augustus
ut abiret in domū suam iuxta domū gaii epi gla
dio puniretur. Quae percussa intra domū suā
reddidit spm. hoc cum audiss& serena au
gusta. cum gaudio noctu ueniens collegit corpus
scāe susannae martyris. & sanguinem quem
effuderat in eodem loco cum suo uelamine
detersit. & posuit in capsam argenteam
in palatio suo. ubi die noctuq; fusis uocib;
orare non cessabat. Corpus autem scāe susan
nae ipsa manibus suis ornabat. cum linteami
nibus & cum aromatibus. & posuit iuxta corpora
scōrum in cimiterio alexandri in arenario in crip
ta. iuxta scm alexandrum. iuxta ciuitatē
figlinas. tertio idus augustas. Ab eodem die
coepit beatus gaius epš in eandem domum
introire. ubi gladio fuerat percussa. & sacri
ficium dnō dō suo offerre. pro commemoratione
beatae susannae populo. quae domus ad domū

beati gabini prbi iungebatur beati gaii epi. Ab
eodem tempore iam tale erat signum xpianis
et statio deputata in duas domos quod est usq;
in hodiernum diem. factum est autem hoc ro
mae in regione sexta. iuxta uicu mammuri
ante forum salusti. Regnante in uniuerso
mundo cum patre & spu scō dnō nō ihū xpō
in saecula saeculorum. AMEN.

EXPLICIT PASSIO SCĀE SUSANNAE
MARTYRIS ET UIRGINIS.

INCIPIT PASSIO BEATISSIMI EUPLI MARTYR ET LEUITAE

XII. MIN AUG DIE XII NAT EIUS COLIT.

Sub diocletiano nouies. & maximiano septies
consulibus sub die pridie quarto idus augustas
in cathenensium ciuitate cum ess& extra ue
lum secr&arii beatus euplus praeclamauit
dicens. Xpianus sum & pro xpi nomine mo
ri desidero. Audiens caluisianus consularis
dixit; Ingrediatur qui clamauit; et cum in
gressus fuiss& beatus euplus. secretarium
iudicis. euangelia portans; Tunc unus ex a
micis caluisiani nomine maximianus dixit;
Non dec& tales cartas eum tenere contra
legem regalium praeceptionum; Caluisia
nus consularis dixit ad beatum euplum;
haec unde sunt de domo tua exierunt;
Beatus euplus respondit; Non habeo domū
hic. dns mš ihš xpš nouit; Caluisianus consularis
dixit; Tu eas huc deportasti; Beatus euplus
respondit; Per me eam huc deportatam sicut
et ipse uides; Caluisianus consularis dixit;
Ecce sicuti nunc eas portasti me praesente
in conspectu meo lege. & dic mihi ut legō scire.
& cum aperuiss& euangelia beatus euplus
legit secundum matheum dicens; Dixit dns
ihš; Beati qui persecutionem patiuntur
propter iustitiam. quia ipsorū ē regnum
caelorum; Item aperuit secundum mar
cum dicens; Omnibus qui credunt mihi
ipsis datum est cognoscere regnum di;